

Bruselj, 14. maj 2024
(OR. en)

9160/24

ECOFIN 491
SOC 316
BUDGET 31
STATIS 59

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	9159/24
Zadeva:	Izzivi fiskalne vzdržnosti zaradi staranja prebivalstva – sklepi Sveta (14. maj 2024)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o izzivih fiskalne vzdržnosti zaradi staranja prebivalstva, ki jih je Svet odobril na 4023. seji 14. maja 2024.

SKLEPI SVETA O
IZZIVIH FISKALNE VZDRŽNOSTI ZARADI STARANJA PREBIVALSTVA

SVET EVROPSKE UNIJE:

1. UGOTAVLJA, da naj bi se prebivalstvo EU v prihodnjih letih začelo zmanjševati. Družbe se starajo, saj se število delovno sposobnega prebivalstva znatno zmanjšuje, število starejših pa se povečuje. UGOTAVLJA heterogena gibanja po državah članicah, vključno s predvidenim povečanjem prebivalstva v nekaterih izmed njih, čeprav se pričakuje, da se bodo vse države članice do neke mere starale;
2. POUDARJA, da staranje prebivalstva predstavlja velik izziv za dolgoročno vzdržnost javnih financ, ki ga še poslabšujejo visoki deleži javnega dolga v več državah članicah, upočasnitev potencialne rasti in svetovna negotovost, ki negativno vpliva na gospodarske obete. POUDARJA, da bi bilo treba s strategijo fiskalne politike krepiti vzdržnost javnih financ, obnoviti fiskalne blažilnike, zagotavljati večjo trajnostno rast in povečati odpornost EU na prihodnje izzive;
3. POTRJUJE gospodarske in proračunske projekcije za države članice EU (2022–2070) iz Poročila o staranju prebivalstva za leto 2024, ki so jih na podlagi skupno dogovorjenih metodologij in predpostavk pripravili Odbor za ekonomsko politiko (in njegova Delovna skupina za problematiko staranja prebivalstva) ter službe Komisije. UGOTAVLJA, da projekcije iz Poročila o staranju prebivalstva za leto 2024 v skladu s predhodnimi izdajami zajemajo javne odhodke, povezane s staranjem prebivalstva (pokojnine, zdravstveno varstvo, dolgotrajna oskrba in izobraževanje);

4. IZPOSTAVLJA glavne ugotovitve iz Poročila o staranju prebivalstva za leto 2024:

- a) koeficient starostne odvisnosti starejših v EU naj bi se dolgoročno močno povečal: medtem ko trenutno na vsako osebo, starejšo od 65 let, pridejo tri delovno sposobne osebe, se bo to do leta 2070 zmanjšalo na manj kot dve. Prihodnja leta bo zaznamovalo dejstvo, da bo generacija „baby boom“ dosegla upokojitveno starost. Poleg tega nenehno podaljševanje pričakovane življenjske dobe prispeva k vse večjemu deležu upokojencev, tudi zaradi znatne razlike med zakonsko določeno in dejansko upokojitveno starostjo v številnih državah članicah. Stopnje rodnosti ostajajo precej pod naravno nadomestitveno stopnjo, povečanje stopnje delovne aktivnosti in pozitivni neto migracijski tokovi pa naj ne bi zadostovali za izravnavo splošnega upada delovno sposobnega prebivalstva;
- b) glede na pričakovano zmanjševanje delovne sile bodo povečanja produktivnosti dolgoročno postala edino gonilo potencialne rasti BDP. V EU kot celoti naj bi povprečna letna stopnja potencialne rasti BDP v obdobju 2022–2070 znašala 1,3 %;
- c) v skladu z njegovimi osnovnimi predpostavkami naj bi se skupni javnofinančni odhodki, povezani s staranjem prebivalstva, povečali s 24,4 % BDP v letu 2022 na 25,6 % BDP do leta 2070 za celotno EU, pri čemer se večina tega povečanja pričakuje do leta 2045, nato pa naj bi se na splošno stabiliziralo, zlasti na podlagi osnovnega demografskega razvoja. Vendar se te projekcije med državami članicami precej razlikujejo, saj je za 17 držav članic napovedano povečanje nad povprečjem EU. V devetih državah članicah naj bi bili skupni odhodki, povezani s staranjem prebivalstva, do leta 2070 nad povprečjem EU. K predvidenemu povečanju prispeva skoraj vsesplošno povečanje odhodkov za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo. V večini držav članic naj bi se povečali tudi odhodki za pokojnine. Upadajoči deleži prejemkov v številnih državah članicah blažijo splošno povečanje;

d) da bi se upoštevala precejšnja stopnja negotovosti v zvezi z dolгим obdobjem projekcij, Poročilo o staranju prebivalstva za leto 2024 vključuje več alternativnih scenarijev. Zlasti stabilizacija deležev prejemkov bi v več državah članicah povzročila velik pritisk na povečanje odhodkov za pokojnine. Poleg tega bi nižja stopnja rasti produktivnosti pomenila manj dinamično rast BDP, s čimer bi se povečal delež odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, glede na BDP. Scenarij tveganja za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo ob upoštevanju nedemografskih dejavnikov, povezanih s tehnološkim napredkom ter navzgor usmerjeno konvergenco glede stroškov in kritja, prav tako povzroča znatno večje pritiske v zvezi z javno porabo. Za večino držav članic ti scenariji kažejo, da bi se lahko javni odhodki, povezani s staranjem prebivalstva, povečali precej bolj, kot je bilo napovedano na podlagi osnovnega scenarija. Nasprotno pa bi pozitivnejši gospodarski ali demografski razvoj pomenil manjše relativno breme za javne finance;

5. PONOVRNO POTRJUJE, da je treba še naprej obravnavati ekonomske in proračunske posledice staranja prebivalstva, vključno z uveljavljanjem zdravih javnih financ, povečanjem produktivnosti, pa tudi stopnje udeležbe na trgu dela in zaposlenosti, ter prilagoditvijo pokojninskih sistemov, sistemov zdravstvenega varstva in sistemov dolgotrajne oskrbe tem izzivom. POZIVA države članice, naj izvajajo s tem povezana specifična priporočila za države v okviru evropskega semestra, tudi v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost;
6. POZDRAVLJA dejstvo, da so v več državah pokojninske reforme v zadnjem desetletju prispevale k omejevanju dinamike javnih odhodkov, zvišanju dejanske upokojitvene starosti in krepitvi prihodkovne strani pokojninskih sistemov. POUDARJA pomen celovitega političnega pogleda, tako na finančno vzdržnost kot na socialno ustreznost pokojninskih sistemov. V zvezi s tem bo prihodnje Poročilo o ustreznosti pokojnin za leto 2024 dopolnilo Poročilo o staranju prebivalstva za leto 2024. IZPOSTAVLJA, da morajo države članice sprejeti nadaljnje ukrepe v različnem obsegu, vključno z dvigom dejanske upokojitvene starosti in krepitvijo elementov vzdržnosti v pokojninskem sistemu. POUDARJA, da povezovanje upokojitvene starosti s pričakovano življenjsko dobo bistveno izboljšuje dolgoročno vzdržnost javnih financ v napovedih iz poročila o staranju prebivalstva. POZIVA države članice, naj se izogibajo odpravi že sprejetih reform za krepitev vzdržnosti;

7. POZDRAVLJA dejstvo, da reforma okvira ekonomskega upravljanja, ki se osredotoča na trajnostno usmeritev javnega dolga, projekcije stroškov staranja prebivalstva vključuje v srednjeročne fiskalno-strukturne načrte držav članic in povečuje njihov pomen pri fiskalnem nadzoru. POZIVA Komisijo, naj ugotovitve iz Poročila o staranju prebivalstva za leto 2024 vključi v ustrezna področja usklajevanja ekonomskih in fiskalnih politik v EU;
 8. POZDRAVLJA dejstvo, da Eurostat še naprej pravočasno zagotavlja projekcije prebivalstva, in POUDARJA pomen izmenjav z nacionalnimi statističnimi uradi v zvezi s tem, ob polnem spoštovanju njihove neodvisnosti in neodvisnosti Eurostata;
 9. POZIVA Odbor za ekonomsko politiko in Komisijo, naj najpozneje do poletja 2027 na podlagi novih projekcij prebivalstva, ki jih bo pripravil Eurostat najpozneje do marca 2026, posodobita svojo analizo ekonomskih in proračunskih učinkov staranja prebivalstva.
-